מאירת עינים

בו או שקרובי' לדיינים פסולי' . וה"ם משום דבעינן עדות שאתה יכול להזימה והדייני' לא יקבלו הזמה על קרוביה' ועד"מ שכ' בשם ר"י וכ"י דבדיני ממונות לא בעינן עדות שאתה יכול להזימה ומה"ט מכשיר בעדי' הקרובי' להדייני' גם כשהעד הוא טריפה ע"ש וקילר כאן מור"ם משום דרבים חולקין עליו' ועמ"ש בהגד"מ בשם מור"ם ז"ל : כז אם הקהל מינו עדים כו'. ע"ל ס"ס ל"ז בסכ"ב מדינים אלו ולעיל סי' כ"ח סכ"ג לענין קבלת עדות :

לד א רשע פסול להעיד אפי' עד כשר כו' . ל' הטור רשע אסור להעיד שנאמר אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס ואפי' עד כשר היודע בחבירו שהוא רשע כו' והוכחתי בפריש' דס"ק מדכתיב אל תשת ידך עם רשע נלמד דאפי' עד כשר היודע בחבירו שהוא רשע והניכן ראו ענין א' אסור לצרף עמו להעיד על אותו ענין שראה מפני שזה הרשע הוא כאלו אינו שפסול לעדות והדייני' לא ידעו מרשעו ונמצא שע"פ הכשר לבדו נגמר הדין ויהי' זה הכשר עד חמס שהוא גורם שהדייני' יפסקו ע"פ עד א' כמו שפוסקין ע"פ שני עדי' ומכלל זה נלמד דרשע פסול להעיד : ב וא"ל עד כשר כו' עד עד השני שעמו עד שקר . פי' שאינו יודע מעדות זה כלל ואף ע"פ שהוא פשוט וא"ל הוא ומה"ט לא כתבו הטור ומ"מ כתבו הרמב"ם והמחבר כדי שלא"ת דלמא הא דכתיב אל תשת ידך עם רשע לא הקפיד אלא שלא יעיד עם אחד שאינו יודע מהעדות כלל ולכך כתבו שזה א"צ הוא ולא בא הכי אלא להזהיר שלא יצרף עם היודע מהדבר אלא שהוא רשע מצד אחר וק"ל : ג שחייבי' עליה מלקות כו' . מפני שהתורה קרא להני רשע דכתיב והי' אם בן הכות הרשע וחייבי כריתות

יז י [לד] העדים יא] שקרובים זה לזה כו [לה] או (טז) שקרובים לדיינים (יז) פסולים :

יח [לו] כז ס אם [יד] הקהל מינו עדים ותקנו שלא ישוה שום עדות זולתם כשרים להעיד אפי' לקרוביהם כיון שקבלום עליהם (יח) (וע"ל סי' ל"ז סכ"ב) : הגה [לז] אבל אם מינו שהם עדים בעיר אין כוונתם שיעידו לפסולים וכן דיינים הממונים בעיר יב] לא ידונו לקרוביהם (ריב"ש סי' ס"א) וכן נוהגין :

לד עדים הפסולים מחמת עבירה . ובו לה סעיפים :

א א (א) א רשע פסול לעדות (ב) (א) ב ואפי' עד כשר שיודע בחבירו שהוא רשע ואין הדיינים מכירים רשעו א] אסור לו ב] להעיד עמו (ג) אע"פ שהוא ג] עדות (כ' הרמב"ם פ"י מעדות) * [א] אמת ב ואצ"ל עד כשר שהוא יודע בעדות לחבירו וידע שהעד השני שעמו עד [ב] שקר שאסור לו להעיד :

ב [א] ג איזה רשע ד] כל שעבר עבירה ג שחייבים עליה מלקות ואצ"ל אם חייבים עליה מיתת ב"ד ל"ש ד אם עבר לתיאבון ל"ש ה אם עבר להכעים : הגה א) [ג] עבר עבירה

שפתי כהן

ראוים להזימ' ואין ספק דאשתמיטתיה לבעל לח"מ דברי הרמב"ם דסוף פי"ז מה' מלוה ולוה ודברי הר"ן דסוף כתובות הנ"ל שהבאתי : (יז) פסולי'. ע"ל סי' ז' ס"ע ופ' כ"ח דלענין מעשה נ"ע אם יש לפסול דיעבד ע"ש ובפסקי רקנ"ט סי' תל"ס הביא הירושלמי ודברי ר"י ומסיק ור' שמחה הכשיר שעדי' שקרובים לדייני' וכתב ריא"ז לענין מעשה לא ידענא מאי אידון ביה: (יח) וע"ל.ע"ל סי' א' סס"א בהג"ה:

לד (א) רשע פסול לעדות . ע' מדיני' שבשבי' זה בתשובות משאת בנימין סי' כ"ח : (ב) ואפי' עד כשר. ע' בחדושי אגדות ר"פ שבועות הדייני' וע' באגודות אזוב (דף ס"ו ע"ד) : (ג) אע"פ שהוא עדות אמת לע"ג בדין זה שהוא רחוק מסברא שיודע שהענין אמת ולא יעיד בשביל שהשני פסול ואי לאו רש"י ורמב"ם וט"ו הייתי מפרש הגמרא דלענין להצטרף לכתחלה לראות העדות ואפשר דרש"י ורמב"ם וט"ו. מיירי שאין העדות מועיל רק כשהם שנים אף על פי שהענין הוא אמת כגון עידי קידושין שהמקדש בפני ע"א אין חוששין לקדושיו אפי' שניהם מודי' בדבר וכגון שמוכר שדהו בעדי' דאינו גובה ממשעבדי אלא דוקא כשמכרו לו בפני שני עדים אבל בפני עד אחד לא אעפ"י שהענין הוא אמת וכה"ג או אפשר דמיירי כפשוטו ויש לקרב הדין אל הסברא דכיון דקי"ל דשלש' עדי' שהעידו ונמצא א' מהן קרוב או פסול בטלה כל העדות כולה וכדלעיל סי' ל"ו א"כ אף שנשארו שני עדי' כשרי' מ"מ גזירת הכתוב הוא כשיש עד א' פסול בטלה כל העדות א"כ ה"נ ואע"פ שהענין אמת גזירת הכתוב הוא כיון שיש עד

באר הגולה

כ' פסס אחר כ ירושלמי פ' זה בורר והביאו הרי"ף והרא"ש שם וכ' הרשב"א בתשו' שאפי' בדיעבד לא עשו כלום : ס טור בשם תשובת אביו הרא"ש כלל ו' סי' י"ע : א פסוק בב"ק דף ע"ב ע"ב וסנהד' ד' כ"ז ע"א ויליף לה מקרא אל תשת ידך עם רשע וגו' : ב ברייתא שבועות דף ל' ע"ב : *(*כ' הס"ך שצריך ע"ג בדין זה שהוא רחוק מסברא שיודע שהענין אמת ולא יעיד והעלה דכיון דקי"ל דג' עדים שנמצא אחד מהם קרוב או פסול בטלה כל העדות אף שנשארו ב' כשרים ה"נ אע"פ שהענין אמת גזרת הכתוב הוא כיון שיש עד פסול בטלה ואסור להעיד) ג טור והרמב"ם בפי"ו מה' עדות וביאור הם שהרי התורה קראה למחויב מלקות רשע שנאמר והיה אם בן הכות הרשע וכללם חייבי כריתות : ד פשוט לכ"ע הכה' דף כ"ז ע"א : ה כאביי שם דאתקיפא הלכתא כותיה דלא בעינן רשע דחמס וזו אחת מהלי' יע"ל קג"ם דהלכתא

חכמת שלמה

סי' לד (סעיף א') רשע פסול לעדות כ"כ הגה המל"מ בה' מלוה ולוה נסתפק באם ראו שני עדים ברצון שעשה עברה אך אין יודעין אם בשוגג או במזיד אם נאמן לומר מזיד הייתי. אם בזה ל"ש לומר אאמע"ר או גם בזה שייך לומר אאמע"ר עיי"ש. והנה בחידושי במק"א הראתי סתירת דבריו מן התוס' פ"ק דכ"מ גבי אמרו לו שניה אכלת חלב וכו'. שהקשו שם דהאיך נאמן לומר מזיד הייתי הרי אאמע"ר וא"כ מוכח להדיא דגם בזה שייך אאמע"ר וכן הבאתי שם בשם הרשב"א והר"ן גבי שבועת העדות יעוי"ש. אך כעת שבתי וראיתי בתוס' פסחים פ"ה דס"ג ע"ב ד"ה התראה ספק ל"ש התראה שכתבו אלי' הקושי' מהי יש לייסב דה"ק כיון דאמן לא ידעינן לאו התראה היא שיכול המותרה להכחישו ולומר שוגג הייתי עכ"ל. ולפי"ז למ"ד שם דה"ס שמה התראה אף דיכול לומר שוגג הייתי א"כ מיירי שהי' מזיד דבלא"ס האיך לוקה. וא"כ מוכח דכהכ"ג

מהני הודאתו אף דהוי יכול להתכלל ולומר שוגג הייתי אם מודה שמזיד הוא לוקה. והרי אין אדם מע"ר וכצ"ל דס"ל להתוס' דכהכ"ג ל"ש אאמע"ר כדעת המל"מ. והנה דבריהם סותרין זא"ז בל"ס. ודוחק לחלק בין היכי דהוי התראה ללא הוי התראה . דהתם בכ"מ מיירי בלא התראה דשכיח שוגג כמזיד לכך אינו נאמן לומר מזיד הייתי דאין אדם מע"ר. אבל בפסחים מיירי בהתראה וכיון דהתרו בו משלא שוגג לא שכיח והכי דכוונו שוגג הייתי נאמן ונחשב ה"ס דילמא יעשון שוגג הייתי אבל במודה דהוי מזיד לא נחשב משים עצמו רשע כיון דבזה קרוב לומר יותר דהוי מזיד משוגג כיון דהתרו בו דזה דוחק. ועוד דא"כ מה פריך הס"ם שם וכא אפליגא בה חדא זימנא דאיתמר שבועה שאוכל מאי קמ"א הרי י"ל דקמ"ל לרבותא למ"ד לאו שמה התראה דהוי ס"ד לומר דדוקא התם בשבועה שאוכל ועבר היום ולא אכלה דשכיח הוא האכילה כמו כלאו. לכך ס"ל דל"ש התראה. אבל בזה דשכיח הוא המזיד יותר משוגג כיון דהתרו בו הוי סד"א דשמה התראה קמ"ל אף בכה"ג לא הוי התראה. ואי איתמר כאן הוה סד"א דוקא כאן ס"ל לר"י דשמה התראה דשוגג ל"ש אבל בעלמא מודה דלאו התראה היא . ומה פריך וכצ"ל דשוה בזה בשוגג כמו מזיד והלמדים שוין והוי כמו התם בעבר היום ולא אכלה וא"כ קשה האיך נאמן לומר מזיד הייתי הרי אין אמע"ר כמו שהקשו התוס' בפ"ק דכ"מ וכאן לא שייך תרוצים דאינו רוצה לאכילת חולין לצורך . ולע"ע לייסב דבריהם : שם ואפילו עד כשר היודע בחברו שהוא רשע וכו' ל"כ עיין בכ"י מה שתמה על הרמב"ם והטור שכתבו אפי' עד כשר היודע בחברו שהוא רשע אסור להעיד עמו שנאמר אל תשת ידך עם רשע . ובכ"ס למד מקרא מדבר שקר תרחק. נראה לפענ"ד

טורי זהב

עוד הכשר אחר לדעת א"א הרא"ש ז"ל דאפשר בהרי בעל אפילו ראשון בשני דהיינו זה כאם וזה בנה : (צ"ע בבור אבל אבי חמיו כשר לו) הקשה הב"י דהא ראשון בשני הוא ומר בעל כאשתו ולכ"ע פסול וצריך להגיה וכו' נראה דשפיר הגיה הב"י דבלא"ה קשה דאמרינן בגמ' ותורגנו לבדו משמע דלא אשכחן ראשון בשני כשר אלא בתורגנו ולפי גירסא זו אשכחן נמי באבי חמיו שהוא ראשון בשני וכשר לו אלא ע"כ צריכין להגיה ולא כהב"ח (ע"כ מהררי"); (בשם מהרש"ק בב"י ד"ה כל הפסולים לדון כו' עד ופסק כרבנן כו') אף שהתוס' במכות דף ו' ע"א ד"ה אלא מעתה הרוג יליל כתבו פי' שהוא בצ"ד א"כ מפני שהוא שונא ושונא פסול לעדות עכ"ל . כוונתם לרבי יודא מקשה דס"ל דשונא הוא פסול לדבריו לא היו יכולין לדון ד"כ מפני הרוג ונרבע וק"ל, וכפ' בני שמואל רצה לדייק מזה דשונא גדול בזה כ"ע מודו דפסול וליתא גם הוא כי לפאי דפירש משום טריפה אפשר דכל שונא כשר ע"ש : (בב"י ד"ה הגרים אין להם קורבה כו') עפ"ס ול"ע . ולא ידעתי מאי נסתפק הב"ח ז"ל

בזה הלא גמרא ערוכה שנינו פרק נושאין דף צ"ז ע"ב והביאו הרי"ף והרא"ש סוף פ"ק דיבמות דבני אחין התאומים שהורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה דלא חולצין ולא מייבמין וחייבין על אשת אח ופי' רש"י שחייבין כרת דהוי אשת אחיו מאמו הרי מבואר דדינם כאחין מאם ואם כן פשיטא דפסולין לעדות שהם ממש אחין מאם ומ"ש בגמ' ערוה לכל אסור וכו' היינו באחים שהיה לידתן שלא בקדושה ואיסורא הוא מדרבנן שלא יאמרו באנו וכו' כמבואר פרק ב' דיבמות מה שאין כן בתאומים שנולדו בקדושה אסורין וחייבין כרת מדאורייתא באחים גמורים מהאם ודוק וברור : (בב"י ד"ה כתב המרדכי וכו' עד משמע מהכא דטריפה וכו') וכו' ד"ה כ' דיקא בדיני נפשות אבל לא בדיני ממונות אפשר שכשר להעיד ואף להפוסקים דבדי"מ בעי ג"כ עדות שאתה יכול להזימה מ"מ יכולים להזים אותם ולחייבם ממון שהרי גם לנפשות אית פלוגתא בפרק הנשרפים ואין זה מוכרח דאפשר דשם איירי כשהעידו לא הוי טריפה ועי' בכ"מ פרק כ' מהלכות עדות דין ו' ול"ע ע"כ ממהרש"ק :

ביאור הגר"א

[לג] (ליקוט) שאין תועלת כו'. כמ"ש סי' ל"ד סכ"ו בהג"ה (ע"כ): [לד] העדים. כ' הר"ן בספ"ב דכתובות אע"ג דאדמי טעמא דהזמה בגמ' דילן בסנה' כ"ח א' מ"מ הדין דין אמת ע"ש וכ"ה בתוספתא' וירושלמי הביאו הרי"ף והרא"ש בפ"ג דסנה' שם: (ליקוט) העדים כו' גמ' שם כ"ח א' ב' (ע"כ): [לה] (ליקוט) או כו'. תוס' דב"ק ל"ב. ד"ה כגון שחולקים ע"ז וכמ"ש בסנה' כ"ז א' דהזמה ממקום אחר כו' דלא כירו' ור"ן פ"ב דכתובות (ע"כ): [לו] אם הקהל כו'. שם כ"ד א' נאמן כו' :

[לז] אבל אם כו'. וכן דיינים. שם כ"ג א' בערכאות שבסוריא ופי' בשמתנום רבים עליהם וכמש"ל בסי' ח' ס"א בהג"ה ותנן שם במתני' אימתי בזמן שמביא כו' וה"ה למדים :

לד [א] איזהו כו' שחייבים כו' ואצ"ל כו'. שהניהם נקראין רשע בתורה וכמש"ל סי' כו ס"ב ע"ש : [ב] עבר עבירה. ל"מ על' הרמב"ם דלעיל ושם שני תר מ' בכתפים משמע דוקא ודייק ממתני' דתנן והמלוה ברבית ואמרי' בר"ה כ"ב

באר היטב

שמעיד בממון שייך ביה הזמה דכשיוזם ישלם כו' ע"ש באריכות : [יד] הקהל. ע"ל סי' ל"ז סכ"ב מדינים אלו ולעיל סי' כ"ח סכ"ג לענין עדות ע"ש :

לד [א] אמת. הש"ך כתב דדין זה הוא רחוק מהסברא וע"ש מה שמיישב בזה. (*ולי נראה' דדמי דין זה למ"ש בספ' כ"ח ס"ג דעד א' היודע עדות לעובד כוכבים נגד ישראל שאינו רשאי להעיד בדיניהם במקום שמוציאין מ"פ עד א' אע"פ שיודע שהוא אמת וה"נ דכוותיה ודו"ק) : [ב] שקר. פירוש שאינו יודע מעדות זה כלל והרישא מיירי שהוא יודע בדבר רק שהוא רשע מצד אחר. סמ"ע :

פתחי תשובה

סי' פ"ט מ"ש לפרש תשובה הרא"ש כלל כ"ז שלא יהי' סתירה לדין זה וע' בזה בתומים ס"ק י"א ותשו' משכנות יעקב חח"מ סי' ט"ו באריכות . ומ"ש הכה"ש וכנה"ך מהריך כדין זה אם העדיפ' יכול להעיד כד"מ כו' ע"י בכ"ל מ"ש בזה : יא] שקרובים זה לזה. ע"י בתשובת רבינו עקיבא איגר זצ"ל סי' כ"ד שנסתפק באם קרובים זל"ז בקורבה דאישות וראו עדות ואח"כ נתרחקו אי מקרי תחלתו בפסול דיי"ל כיון דבעת ראיה דלא נתכוונו להעיד הוי כיד א' לילך לב"ד ולהעיד וה"ו דינו כעד אחד וכן בנתכוונו להעיד להרא"ש וסייעתו דבעי דוקא הגדה בב"ד א"כ כ"ז שלא הגידו שניהם הוי ראוי לכ"א להגיד והוי' דומ כצ"א אלא דכשהעידו שניהם הוי' נתבטל עדותן ע"י הגדה ועתה דעדיין לא העידו נשאר על כל א' שם עד כשר ויכולים עתה כשנתרחקו להעיד ביחד ונחשבים לב' עדים וכי שלא תלה גילוי לדין זה רק בהגהת אשר"י פ"ד דשבועות סי' ס"ו כיפשיטות כהיפך דמקרי תחלתו בפסול ולא נקט לה אפילו דרך חידוש דין רק דבא לחדש דאפילו הוו נשותיהן גוססין לא תקרי תחלתו בכשרות ודין זה ל"ש שובא ומדברי הה"ס שם (ד' ל"ג בד"ה קרובים בנשותיהם) אין ראיה די"ל דס"ל דקרובים בנשותיהן הויין קרובים להמלוה ולוה וכמ"ש בת"ח שם . ושוב כתב דיש להביא ראיה לדעת הג"א מסוגיא דסוטה ד' כ"ד דכוונתה גבי שומרת יבם כו' (עמ"ש בפ"ת לאהע"ע סי' קס"ו סק"ו) ע"ש . ולכאורה נראה דמה דמספקא ליה לרבינו הגאון ז"ל הוא דוקא בעדי ממון דבזה שפיר י"ל דלא מקרי תחלתו בפסול כיון דכל א' כפ"ע תחלתו היה ראוי להיות עד א' והוי מועיל עדותו דהוי' קם לשבועה אבל בעידי קידושין וכה"ג דעד א' לאו כלום הוא רק בהצטרפות שני העדים יחד וכיון שהיו קרובים אז מקרי תחלתו בפסול ולית ביה ספיקא כלל.אח"כ נסתר ראיית הגאון ז"ל מסוגיא דסוטה הנ"ל דהא גם שם לענין עדות שקדמה שכיבת בעל עד א' לאו כלום הוא ומאי ראי' לענין ממון ול"ע.שוב ראיתי בתשובת חתם סופר חח"מ סי' ל"ז מבואר שם דותמנו הגאון רעק"א ז"ל הבי"א לפניו ספיקו הנ"ל והוא ז"ל השיב לו דהעיקר הסברא כוון גם הוא בחידושיו למס' שבועות אך מה דמשמע מדבריו דגם בעידי קידושין מספקא לי' איכני שוה עמו . והעתיק מ"ש בחידושיו בענין זה ושם תמה ג"כ ע"ד הג"א הנ"ל דמנ"ל דין זה ובסוטה' ומיהו משכחת לה בלהה בתובעת שאר וכסות והוא מכחיש הקידושין והיא משביע עדי קידושין דבהא כודאי אי היו בשעת ראיה קרובים בנשותיהם פסולים דעיקר בקידושין לאו כלום הוא וכן בגירושין וכה"ג ע"ש . ומ"ש או שקרובים לדיינים פסולים עמ"ש בש"ך ס"ק כ"ו ובנה"ך ס"ק ע"ז וע' בתשובת כו"ב חלק אה"ע סימן ע"ב והובא קצת בפ"ת לאהע"ע סימן י"א ס"ק ע"ז : יב] לא ידונו לקרוביהם . עי' בתשובת ח"ס חח"מ סימן י"ז שכתב דכ"ל אפילו כבר התחיל לדונו ערם שנעשה החיתון וקודם גמר דין נתחתן פסול לגמור אע"פ שהתחלת הדין הי' בכשרות וכדלעיל סעיף י"ג גבי עדות ע"ש ופשוט הוא :

לד א] אסור לו להעיד עמו.עי' בתשובת חות יאיר בסוף הספר בהשמטות שכתב דלע"ע לדינא אם ראובן מבקש מלוי שיעיד לו נגד שמעון עדות אמת רק שלוי יודע שפסול הוא מחמת נגיעה או קורבה או מחמת עבירה רק שהב"ד לא ידעו אם רשאי להעיד . ובמחמת עביר' ל"ע יותר כי אדיך יעשה אף אם יפרסם קלונו אין אדם משים עצמו רשע לכן אם לא יגיד עובר . ואת"ה הלא ק"ו הוא ממ"ש רז"ל מקרא דמדבר שקר תרחק שלא יצטרף עם חבירו שיודע בו שהוא רשע להעיד ואח"כ קי"ו בידיע בעצמו . ע"כ נפרש שם שרי"ל לא יצטרף עמו להיות אלל הדבר לעד או לחתום שטר וכזה אפשר דקי"ו אם יודע בעצמו וככה"ג נמי מיירי מורה דמוצלי שבועות דלקמן סל"ג משא"כ אם כבר ראה וזה מבקש ממנו שיעיד עכ"ל וע' בקלס"א לעיל סי' כ"ח בהמגא סק"ח מ"ש בשם אביו בזה. וע' באורים לעיל סי' כ"ח סק"ג שהביא דברי התו"י הנ"ל בקלרם וכ' עליו וז"ל ונראה דאם הוא פסול משום קורבה ודאי דלא יעיד או יבא ויגיד לב"ד קרוב אני אבל מחמת עביר' כיון דאין יודע אלא לו הרי אין אדם נפסל ע"פ עצמו ועוד כיעם דפסול רשע להעיד הוא דנחשד להעיד שקר וא"כ הוא דיודע בנפשו דכאמת אתו למה לא יעיד וכן העעם בפסול מחמת נגיעה דכל העעם הפסול דיעיד שקר וא"כ הוא שיודע בעצמו שהאמת אתו למה לא יעיד ועי' לקמן בסי' ל"ו אם בנוגע יכול להעיד לחובה עכ"ל ובנה"מ שם הסכים עם האורים בדין הפסול מחמת קורבה וגם בדין הפסול מחמת עבירה' אך בענין פסול מחמת נגיעה חולק עליו וכתב דאם יודע בעצמו שהוא נוגע לא יעיד כו' ע"ש . וע' בתשו' חו"ם חיו"ד סי' י"א הובא בפ"ת ליו"ד סי' ב' סקי"ב ע"ש : ב] להעיד עמו . עי' בס' בר"י אות ד' שכ' נראה דלבא ולהעיד יחידי שפיר דמי לחייבו שבועה ומיהו אם בשעת ראיה נתכוון הוא והפסול להעיד הוא פלוגתא דרבוותא אם בטל עדות הכשר נמי כמבואר בסי' ל"ו ע"ש . וכתב עוד וז"ל אם זה הפסול הוא שעבר עבירה דרבנן וזה הכשר יודע בו אפשר דיכול לבא ולהעיד עמו דהא מבואר לקמן (סכ"ג) דעבר עבירה דרבנן צריך הכרזה וקודם שהכריזו עליו עדותו כשרה וכ' הרמב"ם כדי שלא יאבד זכות הנס שלא ידעו שהוא פסול הרי דאף שמודע לב"ד שפסול מדבריהם כל שלא הוכרז מקבלין עדותו . מ"ה דהכשר יכול לבא ולהעיד עמו אף שהוא יודע שהוא פסול שהרי לא הוכרז כו' מיהו יש להסתפק אם עבר עביר' דאורייתא' שאין בה מלקות דלא מיפסל מדאורייתא' לדעת הרמב"ם ומרן וסייעתם ופסול מדרבנן ולא בעי הכרזה כמו שכתבו האחרונים וזה הכשר הוא לבדו יודע בו אי שרי להעיד עמו או דילמא אסור מדרבנן כיון דאיהך פסול מדרבנן ולא בעי הכרזה ואילו ידעו בו תיכף הי' פסול מדרבנן עכ"ל . ולעד"נ לכאורה לפי מ"ש הש"ך סק"ג בטעם הדבר דאסור להעיד עמו אע"פ שהענין אמת כיון דקיי"ל דשלשה עדים שהעידו ונמצ' אחד מהם קרוב או פסול בטילה כל העדות ואף שנשארו ב' עדים כשרים מ"מ גזה"כ הוא כו' ע"ש לפי"ז הכא דאיהך הוא רק פסול מדרבנן לא שייך טעם זה דהא כ' התוס' ב"ב קנ"ט סי' ח"ל דראי' מדרבנן לא אמרינן דבטלה כולה כבר ההיל כו' וכ"כ בכנה"ג בשמו לקמן ר"ס ל"ו ובכנה"ג אות ד' ע"ש אכן בתומים שם סוס"ק י"א חולק על זה ויובא בדבריהו שם ס"ק א' ע"ש ול"ע : ב] עדות אמת . עבה"ט ובאר הגולה ועיין בתשובת בית יעקב סי' קל"ד מ"ש בזה וע' בתשובת זכרון יוסף חח"מ סי' י"א : ד] כל שעבר עבירה כו' . עיין בתשו' שבו"י ח"ג ס"י קמ"ז שכ' דפשוט דמי שהרג נפש בשגגה כשר לכל עדות אף קודם שעשה תשו' ומה דאיתא' בא"ח סי' נ"ג ס"ה בהגה מי שעבר עבירה בשוגג כגון שהרג נפש בשוגג וחזר בתשו' מותר להיות ש"ץ דמשמע דאם לא עביד תשו' פסול להיות ש"ץ אין ללמוד מזה לענין עדות דשאני ש"ץ דצריך להיות פרקו נאה משא"כ לעדות כל שאינו רשע כשר והרי מבואר להדי' במתני' פ"ב דמכות רוצח שגלה לעיר מקלטו אינו יוצא משם לעולם

נתיבות המשפט

משה"א ביאורים

לד א) עבר עבירה. שא"ב מלקות פסול מדרבנן . ואין בכלל זה לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד דהא אין בו מלקות הוא משום חומר איסורו וגם אין בכלל זה לאו הניתק לעשה דהא איכא מלקות בביטלו ולא ביטלו.וגם אין בכלל זה עבירי' שיש בו חימוד ממון דבזה נפסל אף שא"ב מלקות דפסול מטעם רשע דחמס ע"ש . ושם ליכא מלקות אפילו בביטלו כמבואר במכות דממונא משלם ולא לקי וכ"כ המהרי"ק שורש קכ"ו . וכן מוכח בסי' זה בכמה דוכתי וכ"כ בתומים בהד"א אבל בלאו שא"א לו לעבור כ"א בהתראת ספק לא נפסל כיון דלא משכחת ביה מלקות כמבואר בב"י באה"ע סי' מ"ב ע"ש ואם ביטל מ"ע נ"ל מוכח מכמה

משה"כ חידושים

נגיעה .ולכן אף כהרלא יכול להעיד כשאינו טריפה אבל אם הוא חי ולהעיד שיפלם שכת ורפוי ה"ל נגיעה : (טו) שקרובים לדייניה, משום דדייניה לא יקבלו הזמה על קרוביהם והוי עדות שאי אתה יכול להזימה. וכד"מ הביא הרבה פוסקים דס"ל בממון דלא בעי' עדות שאי"י להזימה. ולכ"ע אם אמרו בחקירות איני יודע כשרים דא"כ שיעידו באופן שהיה ראוי להזמה רק אם עדותן הוא באופן שאף אם יכוונו היום ויוזמו לא יקבלו הדיינים הזמה מפני שהם קרובים ויצא משפט מעוקל בזה פליגי. הו"ת דלא כהש"ך. ועד שהוא טריפה כשר להעיד בד"מ ש"ך. ובקרובים לדיינים הרבה מכשירין וי"ל לענין לפסול בדיעבד ש"ך : לד (א) ואפי' עד כשר ואפי' כשהיא אמת ולא נתבטל עדותו מחמת עדות הפסול שלא ראו ביחד אפ"ה אסור להעיד עמו מחמת

חידושי רעק"א

ראי' דבד"מ לא בעי' עשאי"י להזימה והיינו מסוגי' ב"ב קנ"ט בפעוטות וכו' התם בעי' ועמדו וכו' דהאמי לא משני בקילור דהוי"ל עשאי"י להזימה דקטן שהזיק פטור. אע"כ בד"מ לא בעי' עשאי"ל ומדאורייתא בלא"ה פסול דלאנשים לא מיותרי דבלא"ה צריך למעט נשים כדאית' רפ"ז דשבועות אלא דהגמ' קאמר דמעילתא אמעיט קטנים דאינם בכלל אנשים וק"ל : סי' לד ס"א רשע פסול. נ"ב מי שיודע בעצמו שעבר עבירה במזיד והוא פסול לעדות וה"כ אינן יודעין מפסולו אסור לו להעיד אפי' עדות אמת תשו' מוי"ר בהשמטות . מי שאמר כמה פעמים לבעל דינו שאם יעשה לו כך וכן יעיד דהא עיין תשובת מבריב"ל ח"ב ס"ו : שם פסול לעדות. נ"ב אין מחרימין בכנס"כ מי שיודע שהעד פסול להעיד שיבוא ויעיד . עיין לקמן סי' ל"ג ס"ו אבל יכול להחרים מי שיודע להזים עדותן תשובת הרא"נ"ם ח"ב סי' י"ט :

קצות החשן

להעיד אם הוא רחוק ליורש וא"כ לפי שיטת הרמב"ן והנ"י והמשרי' אלא לשיטת הראב"ד דסבא דלא בעינן גבי ממון תחלתו בכשרות הוא משום דגבי נוגע לא שייך תחלתו בפסול כיון דנוגע לעצמו מעולם לא הי' עליו שם עד וא"כ נדון דידן אבל קרובו שפיר הוי תחלתו בפסול וזה נראה' שיטת הרא"ש דפוסל בשכ"מ שהוא קרוב לעדים ועדים רחוקים לבניו דסע"ג דס"ל דגבי ממון לא שייך תחלתו בפסול וכמ"ש הרא"ש פ' חזקת הבתים ופ' ז"ב דלא אמרינן תחילתו בפסול אלא גבי פסול הגוף ולא בפסול ממון היינו דס"ל דוקא אם הי' נוגע ולא הי' מעולם עליו שם עד אבל זה שהי' קרובו הי' עליו שם עד פסול וה"ל תחילתו בפסול וכשיטת הראב"ד הנ"ל הובא ברמב"ן בחידושיו פ' חזה"ה אבל לפי הני רבוותא שזכרנו הרמב"ן והנ"י ומשרים גם במתנה בקנין כשר לבניו וכמ"ש אח"כ מלאתי במהרי"ם מ"א סי' ק"ה דהקש' בדברי הרא"ש בזה דאין נפקותא לשכ"מ כי אם לבניו והעדים רחוקים לבניו למה יפסל ואוקמה במתנת שכ"מ במקלא דבעי קנין או במודה על שפן שהוא של פ' דהנפקות' למלוה ואפי' לדעת הגאון כשרים לבניו משום דהכבר נסתלק המלוי ועי"ש וא"ל שכוונתי לדעתו. אך מ"ש מוהרי"ק במודה ירא' לי דבמודה לא מהני לבניו גם לדעת הגאון כיון דבשעת מעשה השתי' קרובי' לו הוי הודא' וא"כ יכול לשמון השבע' וכיולא בזה כתב בכנה"ג בשם משפט צדק הא דמהני סילוק היינו דוקא בעדי ראי' אבל בעדי הודא' לא מהני סילוק מפני שיכול לומר מפני שראה שם שלא הי' שם מי שיכול להעיד עליו הודה זה שאינו עכ"ל. וא"כ ה"נ ואע"ג דגבי שכ"מ לא שייך השמאה אבל השבעה מיהת יכול לומר וצריך לומר אתם עדי וכדאי' בס"פ גט פשוט וא"כ כיון דאין עדים לא שייך אתם עדים ואין לומר כיון דסתמא

דהשבעה בשכ"מ הוא שלא להשביע את בניו וכיון דאלו רחוקי' לבניו לא שייך השבעה זו דליתי' דהא קיי"ל אפי' אין לו בנים כלל נמי יכול לטעון השבעה ולכן נרא' דמיירי בקנין ולא במודי' ודעת גאון דאפי' בקנין כשרין לבניו וכמ"ש דכי היכא דאם מכרה לאחר יכול להעיד ה"ה הורים לאחר יכול להעיד אבל קשה לפי"ז במ"ש שמתם עליו' קרוב ונפסל מטעם קרוב או שהגיד בע"פ איך שקרובו נתחייב לזה ממון ונפסל עדותו מטעם קורבה יוציאו אח"כ אותו הממון לבניו או מבני בניו שהם רחוקים לעדים מיהו לפי מ"ש הרמ"א סעי' י"ב דאם כבר נפסק הדין קם דינא א"כ ה"נ כיון דכבר נפסק בהיותו קרוב אלא לענ"ד נראה' בזה דאפי' עדיין לא נפסק הדין ובא הקרוב להעיד אחר מיתת קרובו נגד בניו איך שאביהם נתחייב לזה מנה ובחיי האב לא העידו כלל ג"כ אין הבנים חייבים לשלם אף שהם רחוקים לעדים ומשום דנכסוהי דבר איכא אינון ערבין וכיון דהלוה פטור נכסוהי נמי פטורין וכדאי' פ' יש בכור ובטור ש"ע סי' ע"ש ע"ש ח"ב. ולפי"ז הך דינא דגאון אינו אלא כשהעידו על שפך מבורר או קרקע מבורר כמדון דמשרי' דבזה לא שייך נכסוהי דבר איכא אינון ערבים ומש"ה הבנים שהם רחוקי' מוציאין מידם ע"פ עדות זה אבל בחוב דנכסי' אינן אלא ערבי' וכיון דהלוה פטור ערב נמי פטור. ומעשה בספר שלם זכר על סך מסויים כנהוג וספר הסמום הי' קרוב אל הנותן הספר שלם זכר ורחוק לבניו. והנה לדעת הס"ז ודאי פסול כיון דהוא חוב על סך מסויים והחוב התחיל מחיים אלא שהברירה ביד היורשי' לסלק החוב בסלק ירושה' הן רב הן מעט אבל עכ"פ חוב דאבוהן הוא והתחיל החוב בחיי קרוב הוי תחלתו בפסול אלא גם לפי מ"ש דבשהוסבה התחלה לרחוק לעדים הרי הוא כנסתלק הקרוב יכול

שלחן ערוך <הרגיל> - ח חו"מ א קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 110 הודפס ע"י תכנית אוצר החכמה

1234567 אוצר

עבירה (ג) ה] שאין בה מלקות (*) ו]פסול מדרבנן (רבינו ירוחם נ"ב ס"ד):

ג ו היתה העבירה ז] שעבר מדרבנן ד א) ח] פסול מדרבנן: הגה [ג] ז וי"א בדבר מדרבנן בעינן שעבר ה משום חימוד ממון (ר"י נ"ב ס"ד ותוס' פ' איזהו נשך ועיטור):

ד ח קוברי המת ביום טוב ראשון כשרים ט אפילו נידו אותם ושינו בדבר כשרים ו ט] מפני(ג) שהם [ג]סוברי' שמצוה הם עושים ושלא נידו אותם אלא לכפרה: הגה [ד] וה"ה בשאר דבר איסור י] שהוכל לומר שעברו מכח טעות (ריב"ש סי' ש"ח) ועי"ל בסעיף כ"ד [ה] ז (*) המגביה ידו על חבירו להכותו יא] פסול לעדות [ד] מדרבנן (י כ"י):

ה כ העובר על השבועה ח ל א' שבועת שוא וא' שבועת שקר של ממון ט * וביטוי פסול (ד) מ יב] [ו] ואפי' עבר (ד) על חרם י יג] שהחרימו [ה] הקהל כ יד] וי"א שאינו נפסל אלא יא דוקא בשבועה דלשעבר דבשעה שיצתה שבועה מפיו יצאה לשקר (ח) יב (ה) אבל בשבוע' דלהבא (ו) כגון שלא אוכל ואכל לא: הגה (*) [ז] מי שבאו עדים שעבר על שבועתו(ז) יג ג)אינו נאמן לומר [ו] טו]שוגג יד(ח)ג)(ו)או אנוס הייתי להכשיר עצמו (ב"י בשם רשב"א):

סבה

שפתי כהן

עד פסול העדות בטלה ואסור להעיד עמו ודו"ק : (ד) ואפילו עבר על החרם שהחרימו הקהל ע' בתשובת מהר"מ מלובלין סי' נ"ח : (ה) אבל בשבועה דלהבא ע' סמ"ע עד והריב"ש הכריע דבשבועה דלהבא אינו נפסל ע' בתשובת משאת בנימין סי' נ"א שכתב דדברי ריב"ש נ"ל להלכה שבכל מקום הלכה כדברי המכריע : (ו) כגון שלא אוכל. פי' בתשובת ר"ש כהן השייכי' לס"ב סי' כ"ה ובס"נ סי' ל"ד:(ז) אינו נאמן לומר שוגג . (*) זה קאי לסברא הראשונה ודוק:(ח) או אנוס . לא ידעתי אנה מצא דלא יוכל לומר אנוס הייתי וראיתי בד"מ לא הוזכר מזה דבר ומה שכ' הב"י בי"ד סי' רכ"ח בשם תשובת הרשב"א דלאחר שעבר על שבועתו אינו נאמן לומר אנוס הייתי וכתבו הר"ב שם סי' רל"ב סי"ב אין ראיה דהתם טוען אנוס

מאירת עינים

כריתות בכלל חייבי מלקות נינהו וכתיב אשר הוא רשע למות : ד פסול מדרבנן . פ"ה בועלי * ארוסה בלא כתובה ובועלי כותיות פסולין מדרבנן מרדכי פ' ז"ב ד"מ ז' אבל בב"י משמע דבועלי כותיות פסולין מדאורייי' ועי' בע"ח ריש סי' י"ז: ה משום חימוד ממון . דאז חשבו דכמו שעבר עבירה משום ממון יעבור נמי להעיד שקר בשביל ממון או הנאה שיכנס לו : ו מפני שהם סוברי' כו'. וה"ה במלוה על * ספרים ולמד בהן אף למ"ד דאם למד בהן מקרי שולח יד מ"מ לא נפסל בזה לעדות משום דסבר מלוה קעביד מרדכי ס"פ אלו מציאות ד"מ ס': ז המגביה ידו על חבירו כו'. אסמכוה אקרא שנאמר רשע למה תכה רעיך הכית לא נאמר אלא תכה שקראו רשע על שבקש להכותו והיינו בהרמת יד עליו פסול לעדות מדרבנן אף ע"פ שהוא איסור דאורייתא מ"מ מאחר שאין בה מלקות אינו פסול אלא מדרבנן ב"י ובמרדכי פרק החובל סיים בזה דפסול לעדות ולשבועה עד * שישוב מרשעו ויקבל עליו דין אפילו לא תבעו * זה אלא אחר עכ"ל ד"מ ס': ח אחד שבועת שוא ואחד שבועת שקר . ע"ל בסי' ל"ב פירושו : ט וביטוי . ל' דקרא נקט דכתיב בפרשת ויקרא או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להטיב ופי' להרע שנשבע שלא לאכול או שלא לישן ולהטיב שנשבע לאכול או לישן : י שהחרימו הקהל אבל המוטל בחרמו' תקנת הקהלות אין לפסול לעדות דא"כ לא יוכשר א' מאלף כ"כ הדרושי אגוד' פז"ב וה"ה מי שמסרב לכנוס * לתקנת הקהל מהרי"ק שורש קכ"ו ד"מ ז': יא דוק' בשבוע' דלשעבר כגון שנשבע שכבר אכל ולא אכל: יב אבל בשבוע' דלהבא כו' . ה"ט דבשנשבע דעתו הי' לקיים שבועתו ואח"כ יצרו ולבו אונסו לעבור על השבועה בזה דאינו איסור מגד עצמו אלא שהוא אסרו אנפשו בשבועתו ומפני זה לא יעיד שקר שהוא איסור ועון פלילי מגד עצמו משא"כ בשבועה דלשעבר דהשבועה עצמה יצתה מפיו לשקר . ובטור ר"ס ל"ב כ' שגם ד"ת ס"ל שנפסל אפי' בשבועה דלהבא והריב"ש הכריע דבשבועה דלהבא אינו נפסל אלא כשעבר שבועתו בקום ועשה שנשבע שלא לאכול ואכל אבל לא כשעבר שבועתו בשב ואל תעשה דהיינו שנשבע לאכול ולא אכל ודלא כע"ש שהרכיב הדברים וקיצר במקום שהי' לו להאריך ודו"ק ע"ש: יג אינו נאמן לומר שוגג הייתי. הרשב"א מסיים בטעמו וכ' וז"ל שאם כן אין לך חשוד אפי' בשבועת העדות דיכול לטעון שכחתי כו' . ודין שבועות אונס שיכול לישבע ע' בי"ד סי' רכ"ח ורל"ב (הג"ה) וכן אם סייע לחבירו בפתיחת חלונות או פתחו לאוירו אף שלענין חזקה הוי מחיל' מ"מ כמ"ש לקמן סי' קנ"ד סי"ב והוא נשבע ע"ז שלא מחל לו אינו נפסל

בזה

באר הגולה

ותיס ו שם ע"ב משנה ואלו הן פסולין במשחק בקוביא ר"ה דף כ"ב י"א ז ובועלי *כותיות אפי' מדאורייתא' סוליס סמ"ע בשם ב"י ח טור מעובדא דהנהו קבורלי סנה' סוף דף כ"ו וכגירסת פרי' דידן דאכשריגהו רב כהנא בריה דרב יהושע וכ"כ הרא"ש בפסקיו ט שם בגמ' י וכתב המרדכי פרק החובל *דפסול לעדות ולשבועה עד שיקבל עליו את הדין אפי' לא תבעו זה אלא אחר סמ"ע וע' מ"ש ב"י ס"ס שלי"ד: כ שם מגרייתא ס ל ממשנה שבועות ד' ה"ב ע"א *פי' אפי' שבועה דלהבא שלא יצא השבועה מפיו לשקר אלא אח"כ עבר עליה שכפאו יצרו וכן כ' התוס' שם בשם ר"ת וכ"פ הרא"ש וכ"נ מדברי הרמב"ם בפ"ב מהל' עדות וכ"פ רבינו האי וכ"כ הריב"ש סי' תמ"ה שגראוים דבריהם : מ וכ"כ התוס' בשם ר"ת שם ברש"י שם מכח אבל שבועות ביטוי כו' וכ"כ הר"ן בשם ר"ם והמרדכי שם בשם ראבי"ה וריב"א

חידושי רעק"א

ס"ב פסול מדרבנן . כ"כ בחידושי הרשב"א שבועות דף ל"א לירד לפסולי עדות דרבנן מועיל לענין דלאי תפס מהני :

ס"ד בכנה על חבירו להכותו , כ"כ אבל בכלאה שיש בו כדי ש"פ, דהדין דמכה תשלם מלקו לא לקו מ"מ פסול מה"ת כיון דהלאו יש בו מלקות אלו ככהו בכלאה שאין בו ש"פ מ"מ גם ביקנו ס"פ ופסיל כ"כ הכ"י בתשו' דיני קודושים"כ: י"ה אבל בשבועה דלהבא. כ"כ בריב"ש סי' רס"ו כ' דאפשר דוקא לגבי

הגהות אמרי ברוך

כמל"מ פרק ד' מהלכות מלוה: (רמ"א סק"ד (*) המגביה ידו על חבירו כ"כ עיין תשו' כ"י סי"ב ובתשו' מהרי"ט חלק א' סי' מ"ג ולקמן סי' ת"כ וביש"ש במס' ב"ק פ"ח סי' ס"ח. ובתשו' מבי"ט ח"א סי' רנ"א ובאן בב"ח סעיף י"ב מוכרי המרדכי מביא הב"ח נראה שמוכר שהוכל בחבירו נקרא רשע דחמס אפי' י"ל דאף בהכאה שיש בו שוה פרוט' פסול לעדות מדאורייתא ומיושב קושית הריב"ש הכ"ל בתשובה יעו"ש וגם במזיק חבירו פוסל במרדכי משום רשע דחמס אף כשהיה לדעתו כשעה שבזיק שילם יעו"ש. ויעוין בחדושי הרי"ן לסנהד' דף נ"ח כד"ה כותי שהכה את ישראל חייב מיתה כתב בזה"ל משמע דמדין גזל אייתינן לה דמה לי אכל בגופו ומה לי אבל בממונו כו' יעו"ש:(רמ"א ס"ה) (*) מי שבאו עדים כו' כ"כ יעוין תשו' מיוחסת סי' ק"מ ובכנה"ג שער כ"ח חלק ב' דין ג':(ש"ך סק"ז) (*) זה קאי לסברא הראשונה כ"כ כוונתו דלמוהרמ"א שכ' שעבר על שבועות מורה שמיירי שעבר על שבועות ביטוי שנשבע אלהיה דאי שנשבע על לשעבר הוי"ל

ביאור הגר"א

מתני' לא מפסלי אלא מדרבנן וקשה קו' התוס' דשם ע"כ ב' דוקא מלקות וגריבית הוא ליתן לעשה כמ"ש בפ' איזהו נשך בתמורה ותי אתיך עמך כו' ולי עביד לא מהני : [ג] וי"א בדבר. מדמכשריק אסר שיש בו רבית וז"ל ברבית דרבנן דלא פסלי העדות. תוס'. ונראה דלדברי הרמב"ם דלעיל אף ברבית דאורייי' כיון שאין נק' רשע דטעם של אביי משום דרשע כו' ומיוע לדבריהם דלא חשיב במתני' אלא דחמס: [ד] וכ"פ. נלמד מהכ"ל: [ה]כמגביה ידו. דנק' רשע ויאמר לרשע כו' כמ"ש ב"ח ב' ומ"מ אין נפסל מה"ת כיון שאין בה מלקות:[ו] (ליקוט) ואפי' עבר כו'. כמ"ש בחד"א כי בשבועה כו' וכי שבועה היתה שם והלא לא היה שם אלא חרם אלא שבשבועה הוא חרם וחרם הוא שבועה. רמב"ן (ע"כ): [ז] (ליקוט) מי שבאו כו'.

אוצר החכמה

באר היטב

[ג] סוברים. כתב הסמ"ע בשם המרדכי דה"ה המלו' על הספרים ולמד בהן אפילו למ"ד דמקרי שולח יד מ"מ לא נפסל בזה לעדות משום דסבר מלוה קעביד : [ד] מדרבנן. אע"פ שהוא איסור דאורייתא מ"מ מאחר שאין בו מלקות אינו פסול אלא מדרבנן. סמ"ע בשם ב"י : [ה] הקהל. כתב הסמ"ע אבל המוטל בחרמות תקנות הקהלות אין לפסלו לעדות דא"כ לא יוכשר א' מאלף כ"כ הדרושי אגודה. וה"ה מי שמסרב לכנוס לתקנת הקהל מהרי"ק עכ"ל ועי' בתשובת מהר"ם מלובלין סי' נ"ח : [ו] שוגג הרשב"א מסיים בטעמא שא"כ אין לך חשוד אפי' בשבועת העדות דיכול לטעון שכחתי כו' ודין שבועת אונס שיכול

פתחי תשובה

ה לעדות מלוה ולא לעדות ממון כו' ע"ש : ה] שאין בה מלקות . עי' בתומים סק"א שכ' נראה דכל לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד דקיי"ל דאין לוקין עליו מ"מ נפסל דזהו אינו לקלות האיסור רק לחומר האיסור וכמו כן לאו הניתק לעשה כו' אבל לאו שאין בו מעשה דקיי"ל דאין לוקין עליו והוא לקלות הענין הואיל ולא עביד מעשה בזה לא נפסל מה"ת כו' ע"ש בכנה"ג. גם בס' ברכי יוסף אות פ' כ' בעבר על לאו שאין בו מעשה לכאורה יש מקום ללמד דאף לדעת הרמב"ם פסול מדאורייתא' כן לימד מהרימ"ט ח"ב סימן כ"ג והרב כנה"ג הגב"י אות ס"ו וכ"כ בביאור מהר"י אורי כ"י דמשמע מדברי הד"מ דלאו שאין בו מעשה פסול מדאורייתא' אמנם נראה דעיקרן של דברים דלדעת הרמב"ם אינו פסול מה"ת רק מדרבנן וכן נראה שכמת מהרימ"ט וכן בדין והרי"ף בתשו' כ' בכדי' כ' דלא מפסיל על לאו שאין בו מעשה שאין לוקין עליו תוך מכשבע כו' . ושמתי' הכי הוא דעת הרמב"ם וכן הסכימו להלכה הרב כנה"ג עלמו בתשו' שבס' עדות ביעקב סי' י"ז והרב הכ"י שם סי' י"ח וכ"כ בתשו' חוט השני סי' י"ח ע"ש . ועי' בתשו' בית שמואל אחרון סי' י"ז בענין לא דקיי"ל אין עשה דוחה ל"ת ועשה אם עבר ועשה העשה במקום ל"ת ועשה אי פסול לעדות מדאורייתא' או רק מדרבנן וכ' דזה תלוי בפלוגתי' שדעת התוס' בחולין דף קמ"א בשם ריב"א דאף דאין עשה דוחה ל"ת ועשה מ"מ אין חייב מלקות דהלאו נדחה מפני העשה ולא נשאר רק עשה לפ"ז כיון דאין בו מלקות פסול רק מדרבנן אבל דעת המל"מ פ"א מה' שופר באם יש עשה אלים הל"ת ולא דחו אף הל"ת עומד ומחייב מלקות א"כ פסול מדאורייתא' והאריך שם להוכיח שגם דעת רש"י ז"ל כהריב"א וא"כ להלכה' יש לפסוק דאינו פסול רק מדרבנן שכ"ד עכ"ל ע"ש . והנה ע"ש דהמל"מ פ"א מה' שופר דעתו דלא כהריב"א תמיהני דלא כמלא שם כן רק שמסתפק בדבר ע"ש ויותר היה לו להביא דברי הרמב"ם פ"ג מה' נדרים דין ו' שכתב כילד. אלות הנדרים על דבר מלוה האומר הרי סוכה בלולי הפסח אסורה עליו הרי ישיבת הסוכה כתב הסוכות כו' ואם אכל או ישב או נטל לוקה וכ' הרא"ש בפ' המינוק פ' יתרו סי' ל"ב הא דלא אמרי' בזה אתי עשה ודחי ל"ת משום דבנדרים איכא ל"ת ועשה לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה ע"ש הרי מבואר דס"ל להרמב"ם דלא כהריב"א הנ"ל ועי' בזה בשעה"מ שם ובתשו' נו"ב תנינא חא"ח ס"ס ת"ל ובתשו' שלמה חא"ח סי' פ"ז מה שהאריכו בדברי ריב"א הנ"ל ובעיקר הדין לענין עדות נראה לע"ד דלכאורה דבכה"ג כשר לעדות אף מדרבנן משום דסובר מלוה קעביד דוגמת מ"ש לקמן סעיף ו' ולע"ע ועי' עוד בתשובת כ"ש אחרון שם סי' כ' שפלפל בדברי התו"ח הנ"ל בענין אם עבר לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ובענין לאו הניתק לעשה ע"ש . ועי' בכנה"ג שכ' דאם ביטל מ"ע נ"ל מוכח מגמרא דוכתי דלא נפסל לעדות עד שיעבור בקום ועשה או שהוא פורק עול לנמרי ע"ש וכ"כ בתשו' חוט השני סי' י"ח והביאו בס' ברכי יוסף אות י"ז דלא השכחן בשום דוכתי' שהמונע מן עשיית סוכה או לולב שיפסל אפילו מדרבנן ע"ש : ו] פסול מדרבנן. עי' בס' ברכי יוסף אות כ"ו שכ' וז"ל ראיתי להרב מהרימ"ט ח"ב סי' מ"ג שכ' דמידי דלא מפסיל מדאורייי' דלאו בר מלקות הוא מ"מ פסול מדרבנן ואע"ג דקיי"ל דפסולי עדות מדבריהם צריכין הכרזה דילמי' לא אמרו אלא בעבירה דרבנן דלא משמע להו לאינשי ולא מחזקי להו לרשיעי אבל עבירה דאורייתא' הכל יודעין שזו עבירה היא ואין לך הכרזה גדולה מזו כו' וכן הסכים הרב כנה"ג בתשו' כובלת בס' עדות ביעקב סי' י"ז וכ' דכנס דרבנו (מהרמי"ט) אמרה כמסתפק אינו פשיטא ליה כו' ובחידושי הריטב"א לב"מ דף ע"ב משמע לאחר שיטיא דאף באיסורי תורה ופסולי תורה במלתי' דלא ידוע בעי הכרזה וע' במל"מ פ"ד מהלכות דין ו' שהאריך בדברי מהרימ"ט אלו כו' עכ"ד ע"ש ולעיל באות י' כ' הברכי יוסף בפשיטות דאם עבר עבירה דאורייתא' שאין בה מלקות דלא מפסיל רק מדרבנן לא בעי הכרזה כמ"ש האחרונים ע"ש והובא בדברינו לעיל ס"א סק"ב . ועי' בתשו' כתב סופר ס"ט אודות פלוני שקיים כלאים אילן באילן שהרכיב אביו והתירו בו ולא הטה אוזן ואח"ז העיד עדות וכתב דעדותו כשרה דלית.הלכתא כר' עקיבא כרים מ"ק דאמר אף המקיים רק כת"ק שם וכמ"ש הרמב"ם פ"א דכלאים וכש"ע יו"ד סי' רצ"ז ס"ב דמקיים אינו לוקה לפי"ז הוא בכלל עבר עבירה שאין בה מלקות דאינו פסול רק מדרבנן כמ"ש הרמ"א ז"ל ולזה צריך הכרזה וכאשר לפי לשון השאלה לא הכריזו עליו וגם לא ענשוהו ברבים על העבירה ולא הוליאוהו מחהכ"נ ככן עדותו עדות וכ' עוד דלכאורה יש לפקפק מאחר שכ' הרמב"ם פי"א מה' עדות הפסיל מדרבנן לריך הכרזה לפיכך כל עדות שהעיד קודם ההכרזה מקבלין כדי שלא לאבד זכות העם שהרי לא ידעו שהוא פסול כו' לפי"ז י"ל באם ידע זה שהזמינו לעד שהוא מקיים כלאים אף בלי הכרזה פסול וכיולא בזה כתב בתשו' מהר"ם פראגי אה"ע סימן רפ"ז במעשה שהוא וב"ד פסלו לעד א' שהוברר לפניהם שעבר על מלות דרבנן וב"ד אחר שידעו שפסלו מהר"ם וב"ד אעפ"כ קבלוהו לעד כאשר לא הוכרז עליו וכתב כיון דידעו ב"ד האחרונ' שב"ד קדמאי פסלוהו א"ל הכרזה ורתייתו מלשון הרמב"ם הנ"ל . אך בהמה הא ליתא כו' ונדון של מהר"ם פראגי שאני ומאחר שפסליהו בב"ד הוי כאלו הוכרז שהוא פסול כו' ע"ש . ותימא שלא הזכיר מדברי מהריט"ע הנ"ל דלפי סברתו בכ"ד שהוא איסור תורה פסול גם בלי הכרזה ול"ע . ועיין בתשו' שבות יעקב ח"ג (סי' קס"ח) בנשאל אודות ראובן שבא לב"ד לפסול את שמעון לעדות כי הוא ועד אחד מעידין עליו שגנב ליהודה . ושמעון אומ' שראובן עלמו הסיתו לעשות הגניבה ותכיא עדים על זה אי שמעון נפסל ע"י עדות ראובן או לא . וכתב לא ידעתי איך עלה על דעתך להכשיר ראובן לעדות זו על זה נאמר כל הפוסל במומו פוסל אף דקיי"ל אין שליח לדי"ע דדברי הרב ספני ופטור מדיני אדם אבל מ"מ בדיני שמים חייב אפילו באמירה לבד שמתעה את חבירו ועובר על לפני עור וגדול עונש ממית לאו דוקא בצ"ז אלא אפילו במאמר עבירות כמבואר בתשובת חות יאיר סי' קס"ו כו' וכמבואר במ"ש סי' י"ד בעובר עבירה שאין בה מלקות פסול מדרבנן מיהא (נ"ל כוונתו אף דפסול מדרבנן בעי הכרזה מ"מ הא כתב הכ"י הובא בסמ"ע לקמן סק"ב ובכנה"ג שם דלאותו עדות שנפסל בשבילו אפילו בלא הכרזה והכו שמדייק וכ' איך עלה על דעתך להכשיר ראובן . או אפשר דס"ל כמהרי"ט והרב בעל כנה"ג הנ"ל) ואולי ידעת ששמע שמעון (נ"ל ראובן) תשובה לכך עלה על דעתך להכשירו . גם זה אינו דאם עשה תשובה ללאת י"ש נ"ל שהחזיר מעות הגנבה לבעליו וא"כ פשיטא שהוא פסול לעדות לומר ששמעון גנב כדי שיחזיר הגנבה ויחזיר לו מה שגילם עבורו כו' שאין לפסול שמעון ע"פ הגדת עדות דראובן והוא פסול כמותו עד שיקבל תשובה עכ"ד ע"ש : ז] שעבר מדרבנן. ע' כן בס' פמ"ג על א"ח בפתיחה כוללת אות כ"ד שכ' דנ"ל דדוקא אם הוא חייב מכות מרדות מקרי רשע דרבנן הא לא"ה לא וכמו במורה לשון הרמב"ם שכתב היה החיוב שבה מדבריהם כו' וא"כ לריך חקירת הכס על איזה עבירה חייב מכת מרדות ועל איזה פטור ולא הפסל אף מדבריהם ועי"ש עוד דברים בסי' שכ"ח סק"ח . ועיין בתוי"ט בהגה"ה שכתב ובועלי נכריות פסולים גם כן מדרבנן סמ"ע ואם בפרהסיא או לקחה דרך אישות פסול מה"ת דעבר על לאו דלא תתחתן בם עכ"ל וכ"כ בגה"מ ע"ש עי' (בתש"ע סי' ע"ו) ולכאורה בסמ"ע עלמו משמע שדעתו כהב"י דבועלי עבודת כוכבים פסולין מדאוריי' וכ"כ הכנה"ג משמו גם בס' ברכי יוסף אות י"ח כתב ושהרמ"ט בתשובה סי' י"ט כתב דהוי פסול מדרבנן ותמהו עליו הרב כנה"ג בה"ה סימן מ"ב (עי' כהנ"ם שם ס"ק ע"ו) והרב מרעה דרבנן אות תקכ"ח ע"ש וכתב עוד בס' ברכי שם וז"ל המוכר על איסור מדבריהם בשב ואל תעשה אינו נקרא רשע וכשר לעדות ואף דהמסית עלה למנוי' כו' אמרו בש"ס דהוי רשע ערום רשע לחוד אינו נקרא. ואף דבפ"ב דיבמות אמרו העובר על דברי חכמים נקרא רשע העובר בשוא"ת אינו נקרא רשע דרבנן ואינו פסול לעדות הרב חוט השני סי' י"ח דף כ"ח עי"ב עכ"ל : ח] פסול מדרבנן . בגש"ע והגהות רע"ק איגר ז"ל כ"כ בחידושי הרשב"א שבועות דף ל"א לירד דפסולי עדות מדרבנן מועיל עדותן לענין אי תפיס מהני עכ"ל : ט] מפני שהם סוברים כו' . עיין בתשובת חות יאיר סימן קי"ד שכ' הגם דמלשון זה משמע דאלו אמרינן כן אף שהם אין טועים כך מ"מ ברור לפע"ד דכאם הם לפנינו לא אמרינן זה רק שואלים אותם ואם לא ישובו כך הם פסולים ע"ש ולכאורה לא נראה כן מדברי תשו' רע"ק איגר ז"ל סי' ל"ו שהבאתיו בפ"ת לאה"ע סי' מ"ב ס"ק י"ח שכ' שם ועוד נ"ל לדון בעיקר הדבר כו' א"כ י"ל דהשתא בתר דנתפשט בעו"ה אלו הרבה לא חשב בזהו איסור כ"כ ואף דלא התגלגל עלמו כן לפני הב"ד מ"מ זה אינו מגרע כמ"ש בתשו' מהרימ"ט סי' מ"ג דאפילו הודה אין אדם משי"ר כו' ע"ש ועמ"ש לקמן סעיף ז' ס"ק כ"ח : י] שהוכל לומר עיין בתשו' שבו"י ח"ג סי' ו' מ"ש בזה : יא] פסול לעדות מדרבנן . עכה"ש . ובגליון ש"ע דהגרע"ק איגר ז"ל כ"כ אבל בהכהו אף אם יש בו שוה פרוטה דהדין דממונא משלם ומלקי לא לקי מ"מ פסול ד"ת כיון דיש בלאו זה מלקות אם הכהו בהכאה שאין בו ש"פ (כבס' ח"כ ס"כ) גם כשיש בו ש"פ מפסיל כ"י בתשובה בדיני קודשין סי' כ' עכ"ל : יב] ואפילו עבר על חרם . כתב בכנה"ג בהגב"י אות י"ח וז"ל המזכיר שם שמים לבטלה פסול לעדות הר"מ אלשיך סי' י"ב והר"ר נפתלי ז"ל שם בסי' י"ג כתב די"ש מקום להכשירו עכ"ל (עמ"ש בפ"ת לאה"ע סימן מ"ב ס"ק י"ח) וע"ל סי' פ"ו סעיף ט"ל *עי' בס' ברכי אות י"ז שהאריך לתמוה על הכנה"ג בזה עמ"ש : יג] שהחרימו הקהל . עי' בכנה"ג בענין מי שיש עליו עונש אי מפרע אי כשר לעדות ע"ש : יד] וי"א שאינו נפסל . עי' בש"ך ובנה"מ שבסמוכו כדעת הריב"ש הביאו ב"י שהכריע דנשבע שלא לאכול ואכל נפסל דקעביד מעשה אבל נשבע לאכול ולא אכל דלא עביד מעשה לא נפסל ע"ש ועיין בכנה"ג בהגב"י אות כ"ו שכותר מ"מ מיפסל מדרבנן עפ"ס ועי' בתומים מזה . ועי' בתשו' הרב מו"ה משה רוזנבורג חח"מ סי' ה' בענין עד"ס שקבלו על עלמם בשבועה שלא לגלות איזה דבר שידעו לשום אדם ואח"כ העידו הדבר הזה לפני ב"ד מה דינן של העדים אלו וגם העדות הזאת שהעידו מתה מה דינם והאריך הרבה בזה ומסיק דהעדים הנ"ל שהיתה שבועתן בכולל כיון שפירשו בשבועתן שלא לגלות לשום אדם ודאי שהשבועה חלה ואסורים להעיד אפילו בפני ב"ד וא"כ כמה שהעידו עדותן בפני ב"ד עברו על שבועתן ונפסלו לעדות מכאן ולהבא ואף דהכש"ע מבואר כ' דיעות אי נפסלין לעדות בשבועה דלהבא והריב"ש הכריע דאם עשה מעשה נפסל כו' וכאלו דכ"ד לאו שאין בו מעשה הוא מ"מ הרי בכנה"ג ובהו"ת מבואר דאף לדברי הריב"ש מדרבנן ודאי דנפסל כו' . גם אין לומר דספי עדים לא מיפסלי בהגדתן לפני ב"ד משום דסברי מלוה קעבדי כו' . זה אינו דהכא פייך לי' דעל זה פתכו העדים לעבור על שבועתן משום דסברי דהוא מלוה ולא חלה השבועה מעיקרא דהרי מעיקרא אשהכבעי השתכעו עליה ובודאי כל כי האי לא הוה להו לעשות שלא ע"פ הוראת חכם ואינו דומה כלל לקונטרי במה (כספרי הקודש) דהספר דלא היה בזה ספק אללם ומדרבה משבועה למלוה משא"כ בעדים אלו כיון שבשבעו מתחלה על זה הרי דלא חשבוהו למלוה כו' ובענין עדות הזאת שהעידו עליה הוכר פשוט דגם עדות זאת נפסלת כו' עפ"כ : טו] שוגג או אנוס . עכה"ע ועיין בתשובה שבו"י ח"ב סי' קע"ב בפי' שנשבע על העבר שנתן דבר לפלוני בר"ח אדר בעיר פלוני ואחר כך נתברר ביום ר"ח הראשון לא היה כלותו עיר אי דינו כעובר על השבועה ופסול ופסק דאין לנו לפסול אותו בשביל כך אף לדעת הש"ך בסי' ע"ג ס"ק ל"א דהנשבע לפרוע בר"ח אדר חייב לפרוע ביום החדש הראשון לא מתמת ספק רק מעיקר הדין

נתיבות המשפט

משה"כ

שהוא רק ע"א והב"ד שלא ידעו ברשעו יחשבו שהן שני עדים ויוליאו ממון שלא כדין. הו"ת דלא כש"ך : (ג) שאין בה מלקות)(ע"ב סק"א איזה עבירה שאין בהי מלקות ופסול מדאורייתא' ואיזה עבירה הוא רק מדרבנן. וה"ה בועלי ארוסה בלא ברכה פסול דרבנן ובועלי כותיות פסולים ג"כ מדרבנן ואם בעלה בפרהסי' או לקחה דרך אישות עבר על לאו דלא תתחתן בם ופסול ד"ת: (ג) שהן סוברים. וה"ה במלוה על ספרים ולמד בהן לא מיפסל משום דחשיב דקעביד מלוה סמ"ע : (ד) חרם . אבל המוטל בחרם תקנות הקהלות כשר דנעשה להם כהיתר דאל"כ לא יוכשר אחד מאלף. וכן ליכנס בתקנת הקהלוה אף

חידושים

במתחייב ליתן קנס להקהל ואינו נותן אף דהוא כגזל לא נפסל. ואם יש חרם על כמה ואינו נותן כראוי הגיה אם נפסל בשבועה דלהבא. מהרי"ק: (ה) אבל בשבועה דלהבא . והריב"ש הכריע דאם נשבע שלא יאכל נפסל דקעביד מעשה אבל שאוכל ולא אכל דלא עביד מעשה לא נפסל והכ"ש כ' דהלכה כדברי המכריע: (ו) או אנוס. היינו דהיה מתחלה כשעת שבועה אנוס בזה א"כ אבל כנשבע לפרוע לזמן מה ועבר הזמן ולא פרעו נאמן לומר דלא הי"ל זוזי ש"ך. ואם נשבע שלא מחל למעון פתיחת חלון לאוירו וכאו עדים בראובן היה מבויע בפתיחה אף דלענין הדין הוי לחזקה דאמרי' מוחיל וסייע מסתמא מחל מ"מ לא כעשה

משה"א

דוכתי דלא נפסל לעדות עד שיעבור בקום ועשה או שהוא פורק עול לנמרי : ג) אינו נאמן לומר שוגג . (*) עש"ך ס"ק ז' שכתב דזה קאי לסברא הראשונ' . ולכאור' אין הבנה לדברים הללו ונרא' לפרש דבריו דהנה יש לעיין בהא דנקט הרב בהג"ה דיני בעבר על השבוע' ולא נקט סתם בכל העביירית מי שבאו עדים שעבר עביר' אינו נאמן לומר שוגג . ועכצ"ל דבשאר עבירות הדבר פשוט דאינו נאמן לומר שוגג דרמיא עליו למידק בשעת מעשה אם אינו דבר איסור דבאיסור בדיל מיני' מחויב ליזהר משא"כ בשבוע' שנשבע על דבר היתר דלא בדיל מיניה הי"א דנאמן לומר שוגג קמ"ל דא"נ . ולזה מוכח הש"ך דמיירי בשבועה דלהבא דבשעת עביר' עסיק בדבר שהוחזק להיתר משא"כ בשבוע' דלשעבר דבשעת שבוע' ודאי דחייב ליזהר אם אינו עובר על השבוע' וכשאר איסורין דמי. והא דנקט טענת אונס דוקא בשבוע' ולא בשאר עבירות דבשאר עבירות צריך דוקא אונס נפשות משא"כ לענין שבוע' דסגי אפילו בשאר אונסין כמבואר בי"ד סי' רל"ב דארבעה נדרים התירו חכמים נדרי אונסין ואפילו באונסין דשכיחי ולא שכיח כמבואר בי"ד בש"ך סי' רל"ב ולזה צריך לאשמעינן דלא מהני טענת אונס : ג) או אונס עש"ך סק"ח עד דהתם טען אנוס הייתי על השבוע' כו' הכוונ' דהתם מיירי דעדים היו בשעה שעבר על השבוע' והוא טוען שהי' אנוס בשבוע' והי' רשאי לעבור משום הכי אינו נאמן כיון שהי' עדים בשעת שבוע' ולא ראו האונס ועוד דהי' לו להתנצל ולומר בפני העדים שהי' אנוס בשבוע' מה שאין כן כאן דמיירי אפילו בסתם דמשמע אפילו בכגון שנשבע לפורעו לזמן פלוני והעדים היו עם המלו' ולא זזה ידם ויודעין שלא פרעו ולא ראו

ביאורים

את הלוה ואפשר שהי' הלוה אנוס ואפ"ה אינו נאמן . ועל זה תמה הש"ך . ומה שתמה הש"ך על הרש"ל במה שפסק דיכול לטעון שכחתי מהא שכתב הרשב"א דא"י לטעון שכחתי וכן ממה שכתב הבעה"ת ומשות פלוגתא בין הרשב"א להר"ן דלהר"ן היכא שאינו קרוב יכול לטעון שכחתי ולהרשב"א ובעה"ת לעולם אין לטעון שכחתי . ולפענ"ד נראה דבגוונא דנקט בעה"ת דמיירי שנשבע היפך האמת כגון שלוה ונשבע שלא לוה לכ"ע אינו יכול לטעון שכחתי דרמי' עליו למידק שלא לישבע לשקר משא"כ בשבועת העדות ששבועתו הוא שאין יודע בעדות ואם שכח ונשבע שאי' שבועתו הוא באמת ולא רמיא עליו למידק כלל כיון שעכשיו שוכח הוא יכול לישבע באמת שאי' ולמה לו למידק אבל אם מעיד להיפך כגון שלוה ומעיד ונשבע שלא לוה דאך לשקר נשבע א"י לטעון שכחתי וכמו שבלו' נוטי' כשנשבע שלא לוה נפסל אבל שבועה שאי' אנו פוסקין לכתחלה לישבע ואף באין עדים שלוה לא נפסל . וגם הרשב"א והר"ן נראה דלא פליגי באם היה העדות בזמן רחוק דודאי יכול לטעון שכחתי ובאמת נשבעתי שאי' רק דהרשב"א רצה לדמות מה שאנו פוסלין אותו לעדות למלקות כמו במלקות בעינן התראה תכ"ד . ואי לאו מצי למימר אישתלי כמבואר בכתובות דאמר גיתר' בהו מעיקר' אמר אישתלין נתרי בהו בשעת מעשה פרשי ולא מסהדי ובשעת מעשה היינו תכ"ד דהא כל התרא' צריך שיהא תוך כדי דיבור של העבירה ומשמע דמעיקר' היינו קודם כ"ד מצו למימר אישתלין ומדמה הרשב"א פסול לעדות למלקות דכל שאינו תכ"ד לא נפסל וסיים בצ"ע הרשב"א שהביא הר"ן . והרשב"א בתשובה והר"ן בפרק כל הנשבעין פסקו דכל שהוא בזמן קרוב א"י

קצות החושן

ויכול להעיד היינו דוק' בדבר מבורר כגון קרקע או מפץ אבל במוב לא וא"כ כשטר שלם זכר בכא ליטול כתורת חוב כנתחייב לו פתיו וכיון דהלו' פטור דאין עליו עדים גם בניו פטורין משום דנכסוהי אינון ערבין וכמ"ש :

לד א) פסול מדרבנן. ועיין בש"ע אה"ע סימן מ"ב בקידש בפני פסולי עדות דרבנן מקודשת מן התור' וצריכה גט ע"ש. ויש לעיין גם בפסולי עדות דאורייתא כיון דעכשיו ליכא מומחין וא"כ אומו בעדות שמתקבל האידנא איך מהני כיון דאותה קבלה מן התור' לאו כלום הוא כיון דעכשיו ליכא ב"ד וא"כ מנא ידעינן פסשו אותה כביר' שבאנו לפסלו על ידו כיון דליכא קבלה בפני ב"ד ואפי' למאן דאמר מן התור' כפר סגי היינו לדין אבל קבלת עדות מן התור' בעי שלשה ומומחין וכמו שכתבנו בסי"ג ע"ש וקבלת עדות האידנא איכה אלא מתקנת חז"ל וא"כ מן התור' עדיין כשרים הם ואפשר כיון דאנן עבדינן שליחותי' דקמאי עבדינן ואפי' לקידושי תורה וכמ"ש תו' בפ' החולץ גבי הא דמקבלין גרים בזה"ז משום דשליחותי' דקמאי קא עבדינן ואם זה הגר הלך וקידש הוי קידושי תורה דאם בא אסר אם"כ אין קידושי השני תופסין ול"ל בדבר גדול כזה די"ם כח ביד חכמים לעקור דברי תורה אפי' בקום ועשה ועיין תו' ר"פ

שלחן ערוך <הרגיל> - ח חו"מ א קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 111הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה